

ACTOR vs. RETOR

Zelfde Techniek ander Doel

© Copyright 2013 Paul Dekker

De actor handelt in verbeelde omstandigheden, en hij zowel als zijn publiek weet dat zijn handelen verbeeld is. De retor daarentegen handelt in reële omstandigheden, en zijn publiek beschouwt zijn handelen als echt terwijl de retor weet dat hij een redevoering houdt.

De actor vertolkt het standpunt van zijn rol als het personage, terwijl de retor het standpunt van zichzelf vertolkt als de redenaar – bovendien, de retor gelooft persoonlijk in wat hij zegt maar de actor gelooft enkel als het personage in wat hij doet.

Net als de actor en de retor, bedient ook de narrator zich van het gesproken woord - echter, het vertellend woord is geen handelend woord – zoals proza ook geen drama is, daar proza vertelt terwijl drama handelt.

Aristoteles definieerde drama als de uitbeelding van een handeling doormiddel van taal, gesproken door mensen die handelen en niet door te vertellen. Retor zowel als actor bedient zich inderdaad van handelende en dus retorische taal.

Het handelen van de actor zowel als van de retor, de eerste in verbeelde en de tweede in reële omstandigheden, is doelgericht en dus in sterke mate persuasief. Echter, het doel van de actor is verbeeld en is gericht naar een verbeelde rolfiguur, terwijl het doel van de retor reëel is en gericht is naar een reële toehoorder.

De uitkomst van de rol die de actor in het toneelstuk vertolkt ligt vast, echter de uitkomst van de redevoering die de retor in een bijeenkomst houdt ligt open – dit verschil tussen beide disciplines is uiteraard fundamenteel.

Als de tekst van de redevoering vaststaat, ingestudeerd en gememoreerd is, deze mogelijk meer dan eenmaal gesproken wordt, en als de retor om de redevoering te houden, zichzelf verplaatst in de hoedanigheid van redenaar –

naast echt, hoe geacteerd (in de positieve zin!) is de redevoering dan, op het moment dat deze door de retor wordt gehouden!?

De retor staat als persoon voor de rede die hij voert, terwijl de actor als persoon niet staat voor de rol die hij vertolkt. De retor en zijn redevoering vormen een eenheid, doch de actor en zijn rol kennen een verscheidenheid. De retor is als persoon geïdentificeerd met zijn rede maar de actor is en blijft als persoon gescheiden van zijn rol.

In beginsel liggen aan de basis van het acteren en van de redevoering, dezelfde mechanismen ten grondslag – echter, met dit verschil, dat beide disciplines uiteindelijk een verschillend doel dienen, namelijk de actor dat van het acteren en de retor dat van de redevoering.

De basistraining voor retor en actor is dezelfde, daar beiden over dezelfde basisvaardigheden dienen te beschikken, om zich vervolgens te specialiseren elk in z'n eigen discipline. Dit is vergelijkbaar met de basisopleiding tot arts, waarna men zich specialiseert in een van de medische discipline.

Demosthenes stelt dat elke redevoering ijdel en leeg is, tenzij deze vergezeld gaat van actie. En Shakespeare vertelt ons door Hamlet: 'Pas de actie bij het woord, het woord bij de actie'. Inderdaad, retorica is een taaldaad, en dit geldt zowel voor de retor als voor de actor.

Acteertechnieken zijn doeltreffend voor de retor om de toehoorder te overtuigen, en omgekeerd zijn redenaarstechnieken doeltreffend voor de actor om de toeschouwer te overtuigen.

Het hangt van talent, ambitie en roeping af of iemand zich ontwikkelt tot retor of actor – in elk van hen, kent het leven z'n bestemming.